

Les lliçons del Quebec

Més d'un analista d'aquí s'ha preguntat en veu alta aquests dies si és bo, convenient o simplement viable fer un pas tan decisiu com és la sobirania amb el suport d'un 50% pelat de la població. La pregunta, però, és vàlida en dues direccions: tampoc no és possible mantenir l'"statu quo" contra la voluntat de l'altre 50%.

El candidat Àngel Colom ha obert la seva campanya fent voleiar una bandera amb la flor de lis i cridant solemnement els catalans a seguir l'exemple del Quebec per determinar si volen continuar formant part d'Espanya. El candidat Jordi Pujol ha testimoniats la seva simpatia envers la província canadenc, per manifestar seguidament que el camí de Catalunya és un altre. El candidat Vidal-Quadras s'ha felicitat amb evident satisfacció pel triomf del "sentit comú" dels quebequesos.

Aquests posicionaments no són més que una mostra de la manera intensa –confessada o no– com s'ha viscut a Catalunya el procés referendari del Quebec. Independentistes, nacionalistes, catalanistes, regionalistes, autonomistes, espanyolistes, indiferents... ningú no ha escapat, als Països Catalans i a Espanya, abans i després dels resultats de la consulta, a la temptació del paral·lelisme... interessat.

I és que, certament, el que ha passat al Quebec ofereix molts motius de reflexió aquí. Començant pel fet. Hi ha hagut una consulta democràtica als ciutadans d'un territori que forma part d'un estat per preguntar-los si volen continuar-hi. S'ha aplicat, ni més ni menys, el dret d'autodeterminació en un país del primeríssim món (Canadà, cal no oblidar-ho, pertany al G-7, el club dels set països més rics del món). La unificació alemanya ja va ser feta invocant el principi universal de l'autodeterminació, però als ulls de la gent no fou un exemple tan clar com el del Quebec. Els conspicus analistes que ens recorden contínuament que aquest dret només és aplicable al Tercer Món i als casos de descolonització hauran de pensar-s'ho tres vegades abans de tornar-ho a dir. O a escriure.

Una segona lliçó –i en dos sentits– ha estat el comportament de l'estat canadenc. D'una banda, ha admès sense escandalitzar-se que el referèndum es produeixi i ha reaccionat amb elegància i oportunitat política davant dels resultats favorables. El que Ottawa ha posat en qüestió durant la campanya no ha estat la mateixa celebració de la consulta, sinó el vot a favor del sí. De fet, l'estat ha legitimat el referèndum participant-hi en favor d'una de les opcions. I posteriorment, un cop ha guanyat el *non*, ha ofert als quebequesos anar més enllà en el seu autogovern.

Però tampoc no hem de ser ingenus, i és aquí on trobem el segon sentit de la lliçó: cal assenyalar també que l'estat canadenc ha uti-

litzat el joc brut durant la campanya, emparant-se precisament en les seves prerrogatives d'estat. La manifestació a Montreal contra la sobirania va ser organitzada per l'estat i des de l'estat, trencant la neutralitat institucional exigible en un procés d'aquest tipus. Els funcionaris d'Ottawa van tenir festa i el 90% del bitllet pagat per acudir a la manifestació. I qualsevol canadenc de fora del Quebec tenia cinc minuts de telèfon gratuït per trucar els familiars, amics o ex-companys de mili quebequesos i pressionar-los en favor del no. Són només dos exemples. Si un govern impecablement democràtic com el del Canadà ha aplicat mètodes com aquests, fa esgarrifances imaginar el que podria fer l'estat espanyol davant d'una conjuntura similar. Els sobiranistes nostrats hauran de reflexionar-hi.

Tercer motiu de reflexió: el caràcter ajustat dels resultats. Més d'un analista d'aquí s'ha preguntat en veu alta aquests dies si és bo, convenient o simplement viable fer un pas tan decisiu com és la sobirania amb el suport d'un 50% pelat de la població. La pregunta, però, és vàlida en dues direccions: tampoc no és possible mantenir l'*statu quo* contra la voluntat de l'altre 50%. Al nostre país, on conviuen dues comunitats lingüístiques pràcticament al 50%, és especialment important interrogar-se sobre aquest fet.

I un últim apunt. Al Quebec les minories ètniques que hi habiten –xinesos, italians, indis...– han votat gairebé en bloc en contra de la sobirania. El líder independentista Jaques Parizeau ho va assenyalar com a causa de la derrota amb expressió desafortunada la mateixa nit del referèndum. A Parizeau li han indicat, encertadament, que un 40% dels francòfons van votar contra la sobirania, i que això era el que havia derrotat el *oui*. Buscar el motiu del fracàs en l'altre, i més quan l'altre té un color de pell diferent, és molt perillós. I és molt important que ho tinguem tots en compte.